

शुक्लाफाँटा नगरपालिका

स्थानीय राजपत्र

खण्ड: ५

संख्या: ३

मिति: २०७८/०९/२७ गते

भाग-१

शुक्लाफाँटा नगरपालिकामा रहेका बरघर/भलमन्सा प्रणाली संरक्षण प्रवर्द्धन र विकास गर्न बनेको ऐन, २०७८

प्रस्तावना

शुक्लाफाँटा नगरपालिका क्षेत्रभित्र प्रचलनमा रहेको आदिवासी थारु समुदायको सामुदायिक संगठन तथा परम्परागत बरघर/भलमन्सा प्रणालीलाई अभिलेखिकरण, संरक्षण, प्रवर्द्धन, विकास र अभ्यासमा टेवा पुर्याउने आवश्यक भएकोले नेपालको संविधान, नेपाल पक्ष रहेको अन्तर्राष्ट्रिय श्रम संगठनको महासन्धी नं. १६९, आदिवासीहरूको अधिकार सम्बन्धी संयुक्त राष्ट्र संघीय घोषणापत्र २००७, स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ लगायत प्रचलित ऐन कानून बमोजिम, बरघर/भलमन्सा प्रणालीको अभ्यास प्रचलनमा रहेको गाउँको विकास निर्माण कार्य, गाउँमा शान्ति सु-व्यवस्था, आपसी सहयोग, सहकार्य, एकता र सामुहिक पद्धतिलाई कायम गर्न बरघर/भलमन्सा प्रणालीलाई अझैसशक्त र प्रभावकारी बनाउन, समावेशी तथा समविकासको सिद्धान्तका आधारमा स्थानीय विकासमा न्यायोचित सहभागिता र पहुँचलाई सुनिश्चित गर्न, नेपालको संविधानले परिकल्पना गरेको सामाजिक न्याय, मेलमिलाप, सदभाव र दिगो विकासका लागि चिरकालदेखि अभ्यासमा रहेको विकास, निर्माण, न्याय, परम्परा, पेशा र समाज परिचालनको प्रणालीलाई कानूनी मान्यता प्रदान गरि यसको भूमिकालाई अझै प्रभावकारी बनाउन वाञ्छनीय भएकोले,

नेपालको संविधानको धारा २२१, धारा २२६ र अनुसूची ८ को १२ र २२, स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ११ (फ) (४) (५) दफा ११ (४) को (ठ) र दफा १०२ बमोजिमको अधिकार प्रयोग गरी शुक्लाफाँटा नगरपालिकाको १० औं नगरसभाले यो ऐन बनाई लागू गरेको छ।

परिच्छेद: १

नाम र परिभाषा

१. संक्षिप्त नाम र प्रारम्भ:

- क) यस ऐनको नाम शुक्लाफाँटा नगरपालिकाको भूगोलभित्र रहेको बरघर/भलमन्सा प्रणालीको संरक्षण प्रवर्द्धन र विकास गर्न बनेको ऐन, २०७८ रहेको छ। यस ऐनलाई छोटकरीमा बरघर/भलमन्सा ऐन, २०७८ भनिनेछ।
- ख) यो ऐन तुरुन्त प्रारम्भ हुनेछ।

२. परिभाषा:

विषय वा प्रसंगले अर्को अर्थ नलागेमा यस ऐनमा,

- क) "बरघर/भलमन्सा प्रणाली" भन्नाले थारु समुदायले स्वायत्त र स्वशासित रूपमा आफ्नो प्रथा र प्रथाजनित कानून अनुसार चीरकालदेखि निरन्तर प्रचलन, अभ्यास गरी आएको मौलिक परम्परागत प्रणाली र संस्थालाई सम्झनु पर्दछ। यसले ऐनको अनुसूची नं. ३ बमोजिमको संगठन प्रणालीलाई समेत सम्झनु पर्दछ।
- ख) "नगरपालिका" भन्नाले शुक्लाफाँटा नगरपालिकाको कार्यालयलाई सम्झनु पर्दछ।
- ग) "गाउँ" भन्नाले शुक्लाफाँटा नगरपालिकाको विभिन्न वडाभित्र बसोबस गर्ने समुदायले छुट्याएर नामाकरण गरीएको अस्तित्वमा रहेको नगरपालिकामा सुचिकृत भएको क्षेत्रलाई गाउँ सम्झनु पर्दछ।
- घ) "टोल" भन्नाले शुक्लाफाँटा नगरपालिकामा सुचिकृत भएको गाउँको सिमाना भित्रकोगाउँको बखेरी (भेला)/खोजनीबोझनी ले मान्यता प्रदान गरेको क्षेत्र पूर्वा (टोल) लाई सम्झनु पर्दछ।
- ङ) "प्रथा" भन्नाले परम्परागत रूपमा चलिआएको आदिवासी थारुको संस्कृति, परम्परा, प्रचलन र अभ्यासलाई सम्झनु पर्दछ।

- च) "प्रणाली" भन्नाले बरघर/भलमन्सा प्रणालीलाई सम्झनु पर्दछ ।
- छ) "नगर प्रमुख" भन्नाले शुक्लाफाँटा नगरपालिकाको नगर प्रमुखलाई सम्झनु पर्दछ ।
- ज) "नगर उपप्रमुख" भन्नाले शुक्लाफाँटा नगरपालिकाको नगर उपप्रमुखलाई सम्झनु पर्दछ ।
- झ) "प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत" भन्नाले शुक्लाफाँटा नगरपालिकाको प्रमुख प्रशासकीय अधिकृतलाई सम्झनु पर्दछ ।
- ञ) "वडा अध्यक्ष" भन्नाले शुक्लाफाँटा नगरपालिका भित्रका प्रत्येक वडाका वडा अध्यक्षलाई सम्झनु पर्दछ ।
- ट) "नगर बरघर/भलमन्सा" भन्नाले यस ऐनको दफा ६ बमोजिम छनौट भएको बरघरलाई सम्झनु पर्दछ ।
- ठ) "वडा बरघर/भलमन्सा" भन्नाले यस ऐनको दफा ७ बमोजिम छनौट भएको बरघर/भलमन्सालाई सम्झनु पर्दछ ।
- ड) "गाउँबरघर" भन्नाले यसऐनको दफा ८ बमोजिम छनौट भएको गाउँ बरघर/भलमन्सालाई सम्झनु पर्दछ ।
- ढ) "सहायक बरघर/भलमन्सा" भन्नाले बरघर/भलमन्सा प्रणालीमा गाउँ बरघर/भलमन्सालाई सहयोग गर्न नियुक्त सहायक बरघर/भलमन्सालाई सम्झनु पर्दछ ।
- ण) "लिखन्डार" भन्नाले बरघर/भलमन्सा प्रणालीमा लेखापढी, हिसाब किताबको काम गर्नेलाई सम्झनु पर्दछ ।
- त) "टोल बरघर/भलमन्सा" भन्नाले गाउँ बरघर/भलमन्सालाई सहयोग गर्ने र आवश्यकता अनुसार आफ्नो टोलमा नेतृत्व गर्ने बरघर/भलमन्सालाई सम्झनु पर्दछ ।
- थ) "अगह्रा" भन्नाले भौतिक विकास निर्माणको कामलाई व्यवस्थित गर्न कामको बाडफाँडको र निरिक्षण गर्ने जिम्मेवारी दिइएका व्यक्तिलाई सम्झनु पर्दछ ।
- द) गुरुवा(भर्षा) भन्नाले बरघर/भलमन्सा प्रणाली अन्तर्गत गाउँको धार्मिक तथा सांस्कृतिक अनुष्ठान गर्नको लागि गाउँ बखेरी (भेला)/खोजनीबोझनीबाट छनौट भएकोलाई सम्झनु पर्दछ ।

- ध) "केसौका (सहायक भर्ता)" भन्नाले गुरुवा(भर्ता)को सहयोगीलाई सम्झनु पर्दछ।
- न) "चिरक्या" भन्नाले परम्परादेखि चलिआएको धार्मिक, सांस्कृतिक अनुष्ठानमा सहयोग गर्ने तथा गाउँको साझा देवता (ठन्वा मन्वा) मा नियमित दियो बाल्ने र पुजा पाठ गर्ने, चाडपर्व र भोज विवाहमा चोखो आगोको व्यवस्था मिलाउने र उज्यालो पार्ने कार्यका लागि नियुक्त भएकालाई सम्झनु पर्दछ।
- प) "चौकीदार" भन्नाले गाउँको चौकीदारी गर्ने, रेखदेख, सूचना प्रवाह र आपत विपदको बेलामा सहयोग गर्ने कार्यको लागि नियुक्त भएकालाई सम्झनु पर्दछ।
- फ) "बेगारी/झराली" भन्नाले बरघरको नेतृत्वमा गाउँको सार्वजनिक कामका लागि सम्बन्धित गाउँ वा टोलका सबै घरधुरी वा आलोपालो गरी उपस्थित भई निःशुल्क श्रमदान वा सीप दान वा सामुहिक रूपमा गरिने कार्यलाई सम्झनु पर्दछ।
- ब) "बरघर/भलमन्सा वर्ष" भन्नाले एक आर्थिक वर्षको माघ १ गतेदेखि शुरु भई अर्को आर्थिक वर्षको पुष मसान्तसम्मको अवधीलाई सम्झनु पर्दछ।
- भ) "ढकेहर" भन्नाले बरघर/भलमन्सा प्रणाली अन्तर्गत गाउँको धार्मिक तथा सांस्कृतिक अनुष्ठान, ढाक बजाउने कार्यकालागि गाउँ बखेरी (भेला)/खोज्नीबोझ्नीबाट छनौट भएकोलाई सम्झनु पर्दछ।
- म) "बखेरी (भेला)" भन्नाले प्रत्येक वर्ष माघ महिना भित्र गरिने गाउँ, वडा र नगरको वार्षिक भेलालाई सम्झनु पर्दछ।
- य) "जुट्टह्याला" भन्नाले गाउँको बरघरको नेतृत्वमा हुने छलफललाई सम्झनु पर्दछ।
- र) "खोज्नीबोझ्नी" भन्नाले बरघर/भलमन्सा प्रणाली अन्तर्गतचयन भएका पदाधिकारीहरुको कामको समीक्षा गर्ने, र आवश्यक पर्ने पदका लागि योग्य र उपयुक्त व्यक्ति छनौट गर्ने कार्य वा प्रक्रियालाई सम्झनु पर्दछ।
- ल) "कचहरी" भन्नाले सामाजिक न्याय निरूपण गर्नका लागि बस्ने गाउँको भेलालाई सम्झनु पर्दछ।

- व) "न्यायिक समिति" भन्नाले नगरपालिकामा रहेको न्यायिक समितिलाई सम्झनु पर्दछ।
- श) "मेलमिलापकर्ता" भन्नाले प्रत्येक वडामा रहेका सुचिकृत मेलमिलापकर्तालाई सम्झनु पर्दछ।
- ष) "टिहाई (खरेक)" भन्नाले गाउँको सार्वजनिक पदमा काम गरे वापत पारिश्रमिक स्वरूप घरधुरिबाट गाउँ बखेरी (भेला)को निर्णय अनुसार संकलन गरिने अन्न नगदलाई सम्झनु पर्दछ।
- स) "पूजाआँटी" भन्नाले निश्चित प्रयोजनको लागि परम्परा अनुसार गरिने विभिन्न पूजापाठलाई सम्झनु पर्दछ।

परिच्छेद:२

बरघर/भलमन्साको कार्यक्षेत्र प्रमाणपत्र, परिचयपत्र र अभिलेख

३. बरघरको कार्यक्षेत्र

- (१) थारु समुदायको परम्परागत प्रथाजनित संगठनको क्षेत्राधिकार गाउँ बरघर/भलमन्साको हकमा सम्बन्धित एक गाउँमा रहनेछ। निजले सोही गाउँ समुदायको अगाडि गर्नेछ। टोल बरघर/भलमन्साले आफ्नो टोल र सोही गाउँमा बरघर/भलमन्साले प्रदान गरेको जिम्मेवारी अनुसार अगुवाई गर्नेछ।
- (२) वडा बरघर/भलमन्साले सम्बन्धित वडा कार्यालय, वडा भित्र पर्ने सबै गाउँका बरघर/भलमन्सासँग समन्वय र सहकार्य गर्नेछ।
- (३) नगर बरघर/भलमन्साले नगरपालिका, नगरपालिका भित्रका सबै वडा बरघर/भलमन्सा र गाउँ बरघर/भलमन्सासँग समन्वय र सहकार्य गर्नेछ।
- (४) प्रमाणपत्र र परिचयपत्र सम्बन्धी व्यवस्था
 - (१) यस ऐन बमोजिम नगरपालिकामा सूचिकृत भएका गाउँलाई गाउँ सुचिकृत भएको प्रमाण पत्र नगरपालिकाले प्रदान गर्नेछ।

(२) प्रत्येक वर्ष गाउँ, वडा, नगर बखेरी (भेला)बाट छनौट भएका बरघर/भलमन्सा प्रणाली भित्रको पदको जिम्मेवारी पाउने व्यक्तिलाई नगरपालिकाले अनुसूची नं. १ बमोजिम प्रमाणपत्र र अनुसूची नं. २ बमोजिम परिचय पत्र प्रदान गर्नेछ।

(५) अभिलेख

(१) बरघर/भलमन्सा प्रणाली अन्तर्गत प्रत्येक वर्ष गरेको कार्य र गतिविधिको लेखाजोखाको अभिलेखिकरण गरिनेछ। सो अभिलेख नगरपालिकामा बुझाई गाउँ, वडा र नगर बरघर/भलमन्सा प्रणालीलाई लौसारी (नवीकरण) गराउनुपर्नेछ।

(२) गाउँ बरघर/भलमन्सालाई नवीकरण गर्दा कुनै प्रकारको शुल्क लाग्ने छैन।

परिच्छेद ३:

नगर, वडा र गाउँ बखेरी (भेला)ख बरघर/भलमन्सा संगठन प्रणालीको गठन र बैठक सम्बन्धी व्यवस्था

(६) नगर बखेरी (भेला)

(१) नगरपालिकामा सूचीकृत प्रत्येक गाउँको मुल बरघर/भलमन्सा वा गाउँ बखेरी (भेला)ले नगर बरघर/भलमन्सा बखेरी (भेला)को लागि छनौट गरेको १ गाउँ १ जना प्रतिनिधि र वडा बरघर/भलमन्सा समितिका सबै सदस्य रहने गरी नगर बखेरी (भेला) गठन हुनेछ।

(२) सो बखेरी (भेला)ले आफूमध्येबाट १ जना बरघर/भलमन्सा, २ जना सहायक बरघर/भलमन्सा र १ जना लिखन्डार चयन गर्नेछ, र प्रत्येक वडाका वडा बरघर/भलमन्सा नगर बरघर/भलमन्सा समितिको पदेन सदस्य रहनेछन्।

(३) नगर बखेरी (भेला) सामान्यतया माघ महिनामा बस्नेछ।

(४) नगर बखेरी (भेला) बस्दा ७ दिन अगावै वडा र गाउँ बरघरलाई सूचना दिनु पर्नेछ।

(७) वडा बखेरी (भेला)

- (१) प्रत्येक वडाभित्र रहेका गाउँको गाउँ बरघर र सहायक बरघर/भलमन्सा रहेको वडा बखेरी (भेला) गठन हुनेछ। हरेक गाउँ बखेरी (भेला)ले वडा बखेरी (भेला)कोलागि गाउँ बरघर/भलमन्सा सहित २ जना प्रतिनिधि चयन गर्न सक्नेछ।
- (२) यस बखेरी (भेला)ले आफू मध्येबाट १ जना वडा बरघर/भलमन्सा, २ जना सहायक बरघर/भलमन्सा र १ जना लिखन्डार चयन गर्नेछ।
- (३) वडा बरघर/भलमन्सा समितमा गाउँ बरघर/भलमन्सा पदेन सदस्य रहनेछन्।
- (४) प्रत्येक गाउँको बखेरी (भेला) बसी सकेपछि सामान्यतया माघ महिनामा वडा बखेरी (भेला) बस्नेछ।
- (५) वडा बखेरी (भेला) बस्दा ७ दिन अगावै गाउँ बरघर/भलमन्सालाई सूचना दिनु पर्नेछ, वा वडा बरघरको प्रतिनिधिहरूलाई सूचना दिनु पर्नेछ।

(८) गाउँ बखेरी (भेला)

- (१) गाउँ बरघर/भलमन्साको सिमाना भित्र पर्ने प्रत्येक घरधुरीबाट कम्तीमा एकजना वा बढीमा महिला पुरुष गरी दुई जना प्रतिनिधित्व भएको गाउँ बखेरी (भेला) गठन हुनेछ। यो बखेरी (भेला) बरघर/भलमन्सा प्रणालीको सर्वोच्च अंग हुनेछ।
- (२) बरघर/भलमन्सा वर्षको माघ महिनामा गाउँका सबै घरधुरीबाट प्रतिनिधित्व भएको बखेरी (भेला) बस्नेछ।
- (३) यस बखेरी (भेला)ले बरघर/भलमन्सा प्रणालीको पदाधिकारी, जस्तै, बरघर/भलमन्सा, सहायक बरघर/भलमन्सा, लिखन्डार, चिरक्या, चौकीदार, गुरुवा(भर्ता), केसौका (सहायक भर्ता), आदिको खोजीबोझनी गर्नेछ। बरघर/भलमन्सा वर्षको हिसाव किताबको सोधखोज र अनुमोदन गर्नेछ।
- (४) यस बखेरी (भेला)ले वडा बखेरी (भेला)को लागि गाउँ बरघर/भलमन्सा सहित दुई जना प्रतिनिधिको चयन गर्नेछ।

- (५) बरघरले बखेरी (भेला) बस्नकोलागि कम्तीमा ७ दिन अगावै मिति, स्थान र समय तोकेर सूचना जारी गर्नु पर्नेछ।
- (६) चौकीदार मार्फत कम्तीमा १ दिन अगावै गाउँमा सबै घरधुरीलाई गाउँ बखेरी (भेला) बस्ने सूचना पुनः दिनु पर्नेछ।
- (७) दफा २२ बमोजिम बरघर/भलमन्सा संगठन प्रणालीको कुनै पद रिक्त भएमा सो पदमा जिम्मेवारी प्रदान गर्न यस ऐनको दफा ८ को उपदफा (२) र (३) को प्रक्रिया पूरा गरी जुनसुकै महिनामा दुई तिहाई घरधुरीको जुट्याल्हा (बैठक) बसी पदपुर्ति गर्न सक्नेछ।
- (८) गाउँ बखेरी (भेला)मा सम्बन्धित वडा जनप्रतिनिधि हरूलाई आमन्त्रण गरिनेछ। बखेरी (भेला)को गाउँ स्तरको योजना छनौट कार्यक्रममा जनप्रतिनिधिहरूको उपस्थिति अनिवार्य गरिनेछ।
- (९) गाउँ बखेरी (भेला)को काम, कर्तव्य र अधिकारः
बरघर/भलमन्सा बखेरी (भेला)कोक काम कर्तव्य र अधिकार देहाय बमोजिम रहनेछ।
- (१) गाउँमा वर्षभरी भए गरेका कामको समीक्षा गर्ने।
- (२) गाउँको वर्ष भरीको लागि योजना निर्माण गरी सम्बन्धित वडा र नगरपालिकामा पेश गर्ने
- (३) गाउँ चलाउनको लागि गाउँको मूल्य मान्यता, परम्परा र नियम, कानुन बनाउने।
- (४) बरघर/भलमन्सा संगठन प्रणाली अन्तर्गतका पदहरू, जस्तै, बरघर/भलमन्सा, सहायक बरघर/भलमन्सा, लिखन्डार, गुरुवा(भर्ता), केसौका (सहायक भर्ता), चौकीदार, चिरक्या, अगहा, आदिचयन गर्ने , आवश्यकता अनुसार बरघर/भलमन्सा समितिका सदस्यहरूको खोजनीबोझनी गर्ने। बरघर/भलमन्सा समितिमा महिलाको प्रतिनिधित्व गराउनु पर्नेछ।
- (५) वर्षभरी भएको आम्दानी र खर्चको सार्वजनिक सुनवाई गरी पास गर्ने।
- (६) आगामी वर्षका लागि आम्दानीको श्रोत पहिचान र निर्धारण, टिहाई (खरेक), खारा, डाँर (जरीवाना), आदि निर्धारण गर्ने।

- (७) बरघर/भलमन्सा प्रणाली भित्रका पदलाई दिने सेवा सुविधा, टिहाई (खरेक) निर्धारण गर्ने।
- (८) यस ऐन बमोजिम गाउँको विधान निर्माण र संशोधन गर्ने।
- (९) नयाँ आएका घरधुरीलाई सदस्यता दिने वा दिएको सदस्यतालाई अनुमोदन गर्ने र गाउँको घरधुरी र जनसंख्या अध्यावधिक गर्ने।
- (१०) नगर बखेरी (भेला) र वडा बखेरी (भेला)का लागि प्रतिनिधि छनौट गरी पठाउने।
- (११) वार्षिक योजना बनाउने, र आवश्यक बजेट बाँडफाँड गर्ने, अनुमानित आम्दानी तथा खर्चको विवरण तयार पारी पारित गर्ने।
- (१०) बरघर/भलमन्सा संगठन प्रणाली
- (१) नगरपालिकामा बरघर/भलमन्सा संगठन प्रणाली अनुसूची नं. ३ मा दिए बमोजिम हुनेछ।
- (२) बरघर/भलमन्सा प्रणाली आफैमा स्वायत्त हुनेछ। यसर्थ गाउँ बरघरले आफ्ना परम्परागत कार्यहरू गर्न स्वतन्त्र रहनेछ। तर, विकास निर्माणका कार्यहरू गर्दा वडा वा नगरपालिकासित समन्वय र सहकार्य गर्न सक्नेछ।
- (३) वडा बरघर/भलमन्सा प्रणालीले वडा कार्यालय र सो वडा भित्र रहेको गाउँ बरघरसँग समन्वय गर्ने कार्य गर्नेछ।
- (४) नगर बरघर/भलमन्सा प्रणालीले नगरपालिका र नगरभित्र रहेका वडा बरघर/भलमन्सा र गाउँ बरघरसँग समन्वय गर्ने कार्य गर्नेछ।
- (११) गाउँ जुट्याल्हा (बैठक), निर्णय प्रक्रिया र कार्यान्वयन सम्बन्धी व्यवस्था
- (१) गाउँको नियमित जुट्याल्हा (बैठक) सामान्यतया महिनामा एक पटक हुनेछ। तर, आवश्यक परेको बेला जति पटक पनि जुट्याल्हा (बैठक) गर्न सकिनेछ।
- (२) विवाद समाधान वा न्याय रोपणको लागि आवश्यकता अनुसार कचहरी जुनसुकै दिन र बेलामा बस्न सक्नेछ।
- (३) गाउँ बखेरी (भेला), जुट्याल्हा (बैठक) र कचेहरीले गरेको निर्णयहरू बरघरको नेतृत्वमा पदीय जिम्मेवारी अनुसार कार्यान्वयन गरिनेछ।

- (४) गाउँ बखेरी (भेला), जुट्याल्हा (बैठक) र कचेहरीको अध्यक्षता बरघरले गर्नेछन्, निजको अनुपस्थितिमा सहायक बरघरमध्ये सहमतिमा एक जनाले अध्यक्षता गर्नेछन्।
- (५) बहुमत सदस्यहरूको उपस्थितिमा बैठक बस्नेछ र निर्णयहरू सर्वसम्मत वा बहुमतले हुनेछ।
- (१२) बरघर/भलमन्सा प्रणाली भित्रको पदका लागि योग्यता
- (१) बरघर/भलमन्सा र सहायक बरघर/भलमन्सा हुनका लागि योग्यता
- (क) नेपाली नागरिक हुनु पर्नेछ।
- (ख) गाउँमा कम्तीमा ५ वर्षदिखि स्थायी बसोबास गर्दै आईरहेको हुनु पर्नेछ।
- (ग) गाउँमा वर्ष भरी नियमित बसोबास गर्ने,
- (घ) गाउँ समुदायको नजरमा उच्च नैतिक चरित्र भएको,
- (ङ) २१ वर्ष उमेर पूरा भएको
- (२) लिखन्डार हुनका लागि योग्यता
- (क) नेपाली नागरिक,
- (ख) गाउँमा कम्तीमा ५ वर्षदिखि स्थायी बसोबास गर्दै आईरहेको,
- (ग) गाउँमा वर्ष भरी नियमित बसोबास गर्ने
- (घ) गाउँ समयदायको नजरमा उच्च नैतिक चरित्र भएको,
- (ङ) २१ वर्ष उमेर पूरा भएको
- (च) गाउँको हर हिसाव राख र लेखपढ गर्ने जानेको।
- (३) चौकिदार हुनका लागि योग्यता
- (क) नेपाली नागरिक
- (ख) गाउँमा नियमित बसोबास गर्ने।
- (ग) गाउँ समुदायको नजरमा उच्च नैतिक चरित्र भएको,
- (घ) २१ वर्ष उमेर पूरा भएको
- (४) गुरुवा(भर्रा) र केसौका (सहायक भर्रा) हुनका लागि योग्यता
- (क) नेपाली नागरिक,
- (ख) सोही गाउँ वा आसपासनजिकको गाउँमा नियमित बसोबास गर्ने,

- (ग) गाउँ समुदायको विश्वास, मान्यता र परम्परा अनुसार गाउँको साझा पूजापाठ गर्न जानेको, र मन्त्र विद्या जानेको।
- (घ) गाउँको परम्परा र संस्कृति जानेको, बुझेको र अनुभव रहेको।
- (ङ) दुःखी बिरामीहरुलाई सहयोग गर्ने भावना भएको।

(५) चिरक्या हुनका लागि योग्यता:

- (क) नेपाली नागरिक
- (ख) गाउँमा नियमित बसोबास गर्ने।
- (ग) गाउँको मूल देव थानमा नियमित पूजाआँटि गर्न इच्छुक भएको,
- (घ) गाउँ समुदायको धर्म, संस्कृति अनुसारको पूजा पाठ गर्न जानेको,
- (ङ) चोखो आगोको व्यवस्था गर्ने प्रविधि, सामग्री सम्बन्धी ज्ञान र अभ्यास गरेको

(६) सल्लाहाकार समिति: बरघर/भलमन्सा समितिलाई संस्थागत विकासको रूपमा सहयोग पुर्याउने उदेश्यले सल्लाह सुजाव दिन तपसिल बमोजिम ५ सदस्यीय सल्लाहकार समिति गठन गरिने छ ।

- (१) पुराना बरघर/भलमन्साबाट १ जना सदस्य
- (२) गुरुवा (भर्ती)बाट प्रतिनिधि १ जना सदस्य
- (३) समाजसेवि महिला प्रतिनिधिबाट १ जना सदस्य
- (४) आदिवासि जनजाति महासंघको समितिको प्रतिनिधिबाट १ जना सदस्य
- (५) थारु बुद्धिजीवीबाट १ जना सदस्य

परिच्छेद ४:

गाउँ बरघर/भलमन्सा, चौकीदार र चिरक्याको काम, कर्तव्य र अधिकार

(१३) बरघरको काम, कर्तव्य र अधिकार

(१) संरक्षकत्वको भूमिका:

- (क) बरघरले गाउँका सबै मानव, चराचर, पशुपंक्षी, बालीनालीको प्रमुख संरक्षकको रूपमा भूमिका निर्वाह गर्ने।

- (ख) गाउँमा आईपर्ने विपदबाट जोगाउने, बाह्य आक्रमण वा हस्तक्षेपबाट गाउँलेलाई सुरक्षित बनाउने, आपत विपदमा राहत दिने ।
- (ग) कसैमाथि अन्याय परेमा गाउँको जुट्याल्हा (बैठक) बोलाई सो सम्बन्धमा छलफल गरी आवश्यक निर्णय गर्ने ।
- (घ) गाउँभित्र कुनै घर परिवार अलग हुन चाहेमा बरघर/भलमन्सा वा निजको प्रतिनिधि उपस्थित भई सामाजिक न्याय कायम गर्दै मानो छुट्याउन र घर बनाउन सहयोग गर्ने ।
- (ङ) विपदमा परी समस्या परेका व्यक्ति, घर परिवारलाई मानवीय सहयोग जुटाउने कार्य गर्ने ।
- (च) गाउँको सार्वजनिक सम्पत्तिको रेखदेख, संरक्षण र सदुपयोग गर्ने गराउने ।
- (छ) आधारभूत आवश्यकता अन्तर्गत सामाजिक सेवाका क्षेत्रमा विपन्न समुदायको पहुँच रहने व्यवस्थाका लागि आवश्यक समन्वय र सहजीकरण गर्ने ।
- (ज) राज्यका सबै क्षेत्रमा प्रतिनिधित्व तथा अर्थपूर्ण सहभागिताको अवसर सृजना गर्नका लागि पहल गर्ने ।
- (झ) महिला, बालबालिका र विपन्न वर्गको न्याय निरोपणमा विशेष ध्यान दिने ।
- (२) न्यायिक अधिकार:
- (क) थारु समुदायको प्रथाजनित कानून, परम्परा र मानवताको आधारमा निष्पक्ष न्याय निरोपण गरी अधिकार बरघरमा रहेको छ ।
- (ख) बरघर/भलमन्सा समक्ष कुनै पिडित पक्षले न्याय पाउन अर्जी (अनुरोध) गरेमा उक्त विषयमा छलफल गराउने र मेलमिलाप गराउन मध्यस्तताको भूमिका निर्वाह गर्ने ।
- (ग) द्वन्द्वरत पक्षलाई समझदारीमा ल्याएर न्याय सम्पादन गर्नु पर्दछ ।
- (घ) न्यायिक तथा अर्ध न्यायिक संस्थाबाट मध्यस्तता, मेलमिलाप, सहजीकरण लगायत कार्यका लागि अनुरोध भई आएमा सो सम्बन्धी कार्य गर्ने ।
- (ङ) न्यायिक समिति र मेलमिलाप केन्द्रमा कुनै विषयमा निवेदन वा मुद्दा परेमा र उक्त विषय आफ्नो गाउँ, समुदायका परिवार, व्यक्तिसँग सम्बन्धित भएमा त्यसको छलफलमा उपस्थित हुने वा प्रतिनिधि पठाउने ।
- (च) गाउँको विवाद मिलाउँदा गाउँको नियम हनुसार खारा, क्षतिपूर्ति भराउने, आदि गर्न सक्नेछन् ।

(छ) कुनै विवाद मिलाउदा सकेसम्म प्रचलित कानूनलाई पनि ध्यानमा राख्नु पर्नेछ।

(३) विकास निर्माण सम्बन्धी अधिकार:

(क) आफ्नो गाउँको विकास निर्माण सम्बन्धी योजना पहिचान, प्राथमिकता, छनौट गर्ने, योजना बनाउने र निर्माण कार्यको अगुवाई गर्ने।

(ख) विकास निर्माण कार्यका लागि स्रोत र साधनको व्यवस्था मिलाउने।

(ग) गाउँको विकास निर्माणमा जनश्रमदान जुटाउन अगुवाई गर्ने।

(घ) गाउँको सामुहिक कार्यमा अनुपस्थित हुने घरपरिवारलाई गाउँ जुट्याल्हा (बैठक)को निर्णयानुसार खारा गर्ने।

(ङ) गाउँ बखेरी (भेला), जुट्याल्हा (बैठक)ब ट गाउँको योजना पास गराई नगर र वडामा लेखी पठाउने।

(च) विकास निर्माणको काम सम्पन्नभई सकेपछि सार्वजनिक सुनवाई गराई अभिलेख राखी आवश्यकता अनुसार सम्बन्धित कार्यालयमा पठाउने।

(छ) गाउँको विकास कार्यमा साझेदारी गर्ने सरकारी तथा गैर सरकारी संस्थासँग सहयोग समन्वय, सहकार्य गर्ने।

(४) संस्कृति संरक्षण, प्रवर्द्धनसम्बन्धी अधिकार:

(क) गाउँमा वर्ष भरि गर्नुपर्ने पूजाआँटी, नाचगान, परम्परा, आदिको संरक्षणका लागि वार्षिक कार्य योजना बनाउने।

(ख) गाउँमा वर्ष भरि मनाईने जाडपर्व र पूजाआँटीको लागि गुरुवा(भर्रा), केसौका (सहायक भर्रा) र सम्बन्धित सबैको सल्लाह, सहयोग लिएर सांस्कृतिक कार्य गर्ने, गराउने।

(ग) मेलमिलापका साथ सामुहिक रूपमा चाडपर्व मनाउन आवश्यक व्यवस्था मिलाउने।

(घ) भाषा, लिपि, लोक कला, साहित्य संस्कृतिको संरक्षण र अभ्यासमा अग्रणी भूमिका निर्वाह गर्ने।

(ङ) प्रथाजनित कानून, परम्परा र संस्कार अनुसार सामाजिक, सांस्कृतिक आदि कार्य गर्ने गराउने।

- (च) सामाजिक संस्कारगत कार्य जस्तै पक्कापोही, विवाह, मृत्यु संस्कार, चाड पर्वमा सक्रिय सहभागिता जनाउने र आवश्यकता अनुसार जनपरिचालनको व्यवस्था मिलाउने।
- (छ) गाउँ बखेरी (भेला)को निर्णय अनुसार टिहाई (खरेक) संकलन गर्ने र सम्बन्धित पक्षलाई बुझाउने।
- (ज) समुदायमा लोप हुन लागेका संस्कृतिको पहिचान गरी संरक्षण र प्रवर्द्धन गर्ने।
- (५) सम्पर्क र समन्वयात्मक अधिकार
- (क) गाउँको लागि सम्पर्क र समन्वय गर्ने नेतृत्वदायी भूमिका निर्वाह गर्ने।
- (ख) नगरपालिका, वडा कार्यालय, विभिन्न संघ संस्था र पक्षहरूसित सम्पर्क, समन्वय र सहकार्य गर्ने।
- (ग) गाउँको समस्याको बारेमा स्थानीय सरकारलाई जानकारी गराउने र आवश्यक सहयोगको लागि अनुरोध गर्ने।
- (घ) गाउँको आवश्यकता अनुसार आर्थिक, तथा प्राविधिक स्रोत व्यवस्थापनका लागि सम्बन्धित कार्यालय, व्यक्तिहरूसँग आवश्यक सम्पर्क र सहकार्य गर्ने।
- (ङ) विभिन्न सरकारी तथा गैर सरकारी संस्थाले आयोजा गर्ने गोष्ठी, सभा सम्मेलन, बैठक, भ्रमण, तालिम आदिमा सहभागी हुने वा सहभागी पठाउने।
- (च) विभिन्न निकायबाट प्राप्त हुने कार्यक्रम, अनुदान र सहयोगलाई गाउँमा न्यायोचित वितरणको व्यवस्था मिलाउने।
- (छ) गाउँको विकास, समुदायको हितमा कुनै सहयोग गर्ने सही मनसायले कुनै निकाय आएमा आवश्यक समन्वय, सहयोग र आधारभूत सूचना उपलब्ध गराउने।
- (६) बरघरको अन्य अधिकारहरू
- माथि उल्लेखित अधिकारका साथै तपसिलमा उल्लेखित अन्य अधिकार हुनेछन्।
- (क) गाउँ समुदायलाई विपद पूर्व तयारी गराउने।
- (ख) शिक्षा, स्वास्थ्य, सरसफाई आदि क्षेत्रको सूचना गाउँमा संप्रेषणको व्यवस्था मिलाउने।

(ग) सामाजिक समस्या, बिकृति, अन्याय र अत्याचारको विरुद्ध जनपरिचालन गर्ने, अभियान संचालन गर्ने।

(घ) समानता, न्याय, सामाजिक, सांस्कृतिक, धार्मिक सदभाव, एकता कायम गर्ने गराउने।

(ङ) गाउँ बखेरी (भेला)ले गरेको निर्णय कार्यान्वयन गर्ने गराउने।

(७) बरघरसित समन्वय गर्नुपर्ने

स्थानीय तह वा कुनै पनि गैर सरकारी संस्था गाउँमा कार्यक्रम सञ्चालन गर्नुपरेमा बरघरसँग समन्वय गर्नु पर्नेछ र सोको वार्षिक सुनवाई गाउँ बखेरी (भेला)मा गर्नुपर्नेछ। बरघरले आवश्यकता अनुसार आफू सक्रिय भएर सहयोग गर्ने वा अरु गाउँ समुदायलाई परिचालन गर्न सक्नेछ।

(१४) सहायक बरघरको काम, कर्तव्य र अधिकार

(१) गाउँ बरघरले जिम्मेवारी दिएको काम गर्ने।

(२) गाउँ बरघरको अनुपस्थितिमा गाउँको सार्वजनिक हितको लागि नेतृत्व गर्ने।

(३) गाउँबरघरलाई आवश्यक सहयोग गर्ने।

(१५) लिखन्डारको काम, कर्तव्य र अधिकार:

(१) गाउँकोप बखेरी (भेला), जुट्याल्हा (बैठक), कचहरीमा उपस्थितिको अभिलेखिकरण गर्ने।

(२) गाउँ बखेरी (भेला), जुट्याल्हा (बैठक), छलफल, कचहरीमा भएको निर्णयको अभिलेखिकरण गर्ने।

(३) गाउँ बरघर/भलमन्सा प्रणालीमा भएको आम्दानी र खर्चको विवरण, बिल, भरपाई र हिसाव किताब दुरुस्त राख्ने।

(४) गाउँको बखेरी (भेला), जुट्याल्हा (बैठक), कचहरी, छलफल आदिमा सहजिकरण गर्ने।

(५) विभिन्न संघ, संस्था, कार्यालयमा बरघरको निर्देशनमा पत्राचार, गाउँको जानकारी, सूचना, प्रतिवेदन आदि दिने।

(१६) अगह्राको काम, कर्तव्य र अधिकार:

(१) जनश्रमदानको बेलाम बरघरलाई सहयोग गर्ने।

(२) जन श्रमदानमा काम विभाजन र नान हाल्ने।

(३) जन श्रमदान गर्दा जिम्मेवारी अनुसार काम भए नभएको निरीक्षण गर्ने।

- (४) कुलापानी, सिंचाई, बाटोघाटो सरसफाईमा बरघरलाई आवश्यक सहयोग गर्ने।
- (१७) गुरुवा(भर्ता)को काम, कर्तव्य र अधिकार
- (१) गाउँको वर्षभरी गरिने विभिन्न पूजाआँटीलाई परम्परा र विधि अनुसार सम्पन्न गर्ने।
- (२) गाउँमा हुन सक्ने हैबी, दैबी, प्रकोप, किट पटड, खराव डोख, दुष्ट नजर, रोगब्याधबाट गाउँका मानव, जीव जन्तु र बाली नालीलाई बचाउन आफ्नो ज्ञान, अनुभव र अभ्यासले हरसम्भव प्रयास गर्ने।
- (३) गाउँ समुदायमा हुने सामाजिक, धार्मिक, संस्कार, संस्कृतिमा सरसल्लाह र सहयोग प्रदान गर्ने।
- (४) गाउँ घरमा समाजिक सहिष्णुता र एकतामा सहयोग गर्ने।
- (५) विरामी वा पिडीत व्यक्ति वा पक्षको अनुरोधमा उपचार र स्वास्थ्य हितको व्यवस्था मिलाउने, पूजा पाठ गर्ने गराउने।
- (६) गाउँ समुदायमा अन्धविश्वासलाई बढावा दिने कार्य नगर्ने।
- (१८) केसौका (सहायक भर्ता)को काम कर्तव्य र अधिकार:
- (१) विभिन्न पूजापाठ र कर्म गर्नको लागि गुरुवा(भर्ता)को सहयोगीको रूपमा काम गर्ने।
- (२) गाउँका मानिस र पशु पंक्षीमा कुनै रोग व्याधले सताएमा त्यसबाट बचाउन आफ्नो ज्ञान, अनुभव र अभ्यासले हरसम्भव प्रयास गर्ने।
- (१९) चिरक्याको काम, कर्तव्य र अधिकार:
- (१) गाउँमा बरघरले खटाएको सार्वजनिक हितको काम गर्ने।
- (२) गाउँको मुल देव थामा नियमित दियो बाल्ने र पूजाआँटी गर्ने।
- (३) पूजापाठ, भोजकाज र चाडपर्वको बेलामा चोखो वा पवित्र आगोको व्यवस्था मिलाउने।
- (४) गाउँको सामुहिक काम, पूजापाठ र गाउँको भोजकाजमा बत्ती वा उज्यालोको व्यवस्था मिलाउने।
- (२०) चौदकीदारको काम, कर्तव्य र अधिकार
- (१) बरघरले खटाएको काम गर्ने।
- (२) गाउँमा सूचना प्रदान गर्न हाँक (प्रचार प्रसार) पार्ने, पत्र पुऱ्याउने।
- (३) गाउँको सम्पत्तिको रेखदेख गर्ने।

- (४) विपदमा परेका व्यक्ति, घर परिवारलाई सहयोग गर्ने।
- (५) गाउँ घरको सूचना नियमित रूपमा बरघरसंग आदान प्रदान गर्ने।
- (२१) घरधुरी प्रतिनिधिको काम, कर्तव्य र अधिकार:
- (१) गाउँ बखेरी (भेला), जुट्याल्हा (बैठक), कचहरीमा सहभागी भई आफ्नो विचार, मत दिने।
- (२) बरघरले दिएको सार्वजनिक हितको जिम्मेवारी पूरा गर्ने।
- (३) गाउँ बखेरी (भेला)को नियम अनुसार टिहाई (खरेक) दिने।
- (४) बरघरको नेतृत्वमा गाउँको विकास निर्माणमा श्रमदान, सीप दान, जिन्सी दान र नगद दान गर्ने।
- (५) गाउँ समुदायको समस्याको बारेमा गाउँ बरघरलाई जाकारी गराउने।
- (६) बरघरले खटाएको सामुहिक हितको अन्य कार्य गर्ने।
- (७) समुदायको सामाजिक, संस्कार, संस्कृति संरक्षण र प्रवर्द्ध कार्यका सक्रिय सहभागी हुने।

परिच्छेद ५:

बरघर/भलमन्सा प्रणालीमा पद रिक्त हुने व्यवस्था र पदपूर्ति

- (२२) पद रिक्त हुने अवस्था:
- यस ऐनको दफा ६, ७ र ८ बमोजिम गठन भएको बरघर/भलमन्सा संगठन प्रणाली भित्रको पदहरू देहायको अवस्थामा पद रिक्त हुनेछ।
- (१) एक वर्षे कार्यकाल समाप्त भएमा,
- (२) नैतिक पतन देखिने फौजदारी अभियोगमा अदालतबाट दोषी ठहर भएमा
- (३) निजको मृत्यु भएमा,
- (४) खराब आचरणका कारण निजलाई बरघर/भलमन्सा पदमा राखिराख उचित नभएको गाउँ/वडा/नगर जुट्याल्हा (बैठक)को दुई तिहाई मत जाहेर भएमा पद रिक्त हुनेछ। तर निजलाई सफायाको मौकाबाट वञ्चित गरिने छैन।
- (५) असक्त, अस्वस्थ भई बरघरको जिम्मेवारी पूरा गर्न नसक्ने भएमा।
- (६) निजले पदबाट राजीनामा दिएकोमा गाउँ/वडा/नगर जुट्याल्हा (बैठक)बाट पारीत भएमा।

(२३) बाँकी अवधिका लागि पद पुर्ति गर्ने:

बरघर/भलमन्सा संगठन प्रणाली भित्रको पदमाबाँकी अवधीको लागि ऐनको दफा ६,७,८ को उप दफा (७) बमोजिम नियुक्ति गरिनेछ।

परिच्छेद ६:

पदीय मर्यादा तथा आचरण सम्बन्धी व्यवस्था

(२४) बरघर/भलमन्सा पदाधिकारीहरूको पदीय मर्यादा र आचरण

- (१) समुदायको हकहित, संरक्षण, प्रवर्द्धन, सशक्तिकरणको लागि स्वतन्त्र निष्पक्ष र जवाफदेही पूर्वक आफ्नो पदीय दायित्व निर्वाह गर्नु पर्नेछ।
- (२) समाजमा बस्ने विभिन्न समुदाय तथा सम्प्रदाय वीचको सम्बन्ध सुमधुर बनाउने कार्य गर्नु पर्नेछ।
- (३) समुदायको प्रथा, परम्परा, प्रथाजनित कानून, मुल्य मान्यतालाई उच्च सम्मान गर्ने।

परिच्छेद ७:

प्रतिनिधित्व र सहभागीता

(२५) स्थानीय तहमा प्रतिनिधित्व र सहभागिता

स्थानीय सरकारले हरेक सार्वजनिक गतिविधिमा समुदायको प्रतिनिधित्व तथा अर्थपूर्ण सहभागिताको अवसर प्रदान गर्नेछ। यसका लागि बरघर/भलमन्सा प्रणालीको प्रतिनिधित्व देहाय बमोजिम हुनेछ।

(१) योजना पहिचान, छनौट र कार्यान्वयनमा प्रतिनिधित्व:

- (क) वडा स्तरीय योजना तर्जुमा गर्दा सम्बन्धित गाउँ र वडा बरघरलाई पत्राचार गरी सहभागी गराउइनेछ।
- (ख) स्थानीय तहको वार्षिक योजना तथा बजेट तर्जुमा दिग्दर्शन, २०७४ को नियम ५.५.१. अनुसार बजेट तथा कार्यक्रम तर्जुमा समितीको बैठकमा नगर र वडा बरघरलाई पत्राचार गरी निर्णय प्रक्रियामा सहभागि गराइनेछ।

- (ग) स्थानीय तहले गाउँ, वडा र नगर स्तरको योजना छनौट गर्दा गाउँ, वडा र नगर बखेरी (भेला)बाट पारित भई आएको योजनालाई प्राथमिकताको आधारमा समावेश गरिनेछ।
- (घ) गाउँ, वडा, नगर बखेरी (भेला)मा योजना छनौट गर्दा जनप्रतिनिधि/स्थानीय तहमा सेवारत कर्मचारीले सहजिकरण गर्नुपर्नेछ।
- (ङ) स्थानीय तहबाट छनौट भएका गाउँ स्तरका योजनाहरू गाउँ बरघरको नेतृत्वमा गरिने जुट्याल्हा (बैठक)बाट उपभोक्ता समित गठन गरी कार्यान्वयन गरिनेछ।
- (२) अनुगमन निरीक्षणमा प्रतिनिधित्वः
- (क) स्थानीय तहको वार्षिक योजना तथा बजेट तर्जुमा दिग्दर्शन, २०७४ को नियम ६.२.१. अनुसारको अनुगमन तथा सुपरिवेक्षण समितिमा नगर बरघर/भलमन्सा र सम्बन्धित वडा बरघर/भलमन्सा साथै सम्बन्धित गाउँ बरघरलाई आमन्त्रित गरिनेछ।
- (ख) स्थानीय तहको वार्षिक योजना तथा बजेट तर्जुमा दिग्दर्शन २०७४ को नियम ६.२.३ अनुसारको वडा स्तरीय अनुगमन समितिमा वडा बरघरलाई आमन्त्रित गरिनेछ।
- (ग) गाउँ स्तरको योजना कार्यान्वयन गर्दा योजनाको अनुगमन तथा सुपरिवेक्षणका लागि गाउँ बरघर/भलमन्सा वा जुट्याल्हा (बैठक) ले तोकेको व्यक्तिको नेतृत्वमा अनुगमन समिति गठन गरिनेछ।
- (३) नगरसभामा प्रतिनिधित्व र सहभागीताः
- (क) स्थानीय तहको वार्षिक योजना तथा बजेट तर्जुमा दिग्दर्शन २०७४ को नियम ५.७ अनुसारको नगर सभाबाट बजेट तथा कार्यक्रम स्वीकृत गर्ने नगर सभामा नगर बरघर/भलमन्सा र वडा बरघरलाई आमन्त्रित गरिनेछ।
- (४) न्यायिक समितिमा प्रतिनिधित्वः
- (क) स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन को दफा ४७ बमोजिमको अधिकार क्षेत्रभित्र रही न्याय रूपण गर्दा विवादित पक्ष रहेको गाउँको बरघरलाई आमन्त्रित गरिनेछ।

(ख) स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐनको दफा ४९ को उपदफा १० बमोजिम वडामा गठन भएको मेलमिलाप केन्द्रले न्याय निरुपण गर्दा विवादित पक्ष रहेको सम्बन्धित गाउँको बरघरलाई आमन्त्रित गरिनेछ।

परिच्छेद ८: आर्थिक स्रोत व्यवस्थापन

- (२६) बरघर/भलमन्सा संगठन प्रणालीको आर्थिक स्रोत बरघर/भलमन्सा संगठन प्रणालीको आर्थिक स्रोत देहाय बमोजिम हुनेछ।
- (१) स्थानीय तह, प्रदेश, संघ र विभिन्न संघ संस्थाहरुबाट प्राप्त अनुदान
 - (२) गाउँ बखेरी (भेला) र जुट्याल्हा (बैठक)को निर्णय अनुसार प्रति घरधुरीले निश्चित प्रयोजनको लागि जम्मा गरेको नगदी र जिन्सी।
 - (३) गाउँ बखेरी (भेला)ले निर्णय गरे अनुसार गाउँमा श्रमदान, भौतिक श्रम गर्न नसक्ने घरधुरीबाट प्राप्त रकम।
 - (४) गाउँको बखेरी (भेला)ले निर्णय गरे अनुसार सार्वजनिक काममा अनुपस्थित हुने घरधुरीबाट प्राप्त खारा रकम।
 - (५) गाउँ जुट्याल्हा (बैठक)ले निर्णय गरे अनुसारको डाँर (जरीवाना)बाट प्राप्त रकम।
 - (६) गाउँमा बसाइ सराई गरी आउनेलाई गाउँको बखेरी (भेला)को निर्णय अनुसारको गाउँ सदस्यता शुल्क रकम।
 - (७) सामुदायिक वन उपभोक्ता समितिबाट प्राप्त विकास कार्यक्रम अनुदान रकम।
 - (८) गाउँको सार्वजनिक स्थलमा गरिने सामुदायिक उत्पादनबाट प्राप्त रकम।
 - (९) गाउँमा सामाजिक, साँस्कृतिक, रचनात्मक काम गरी प्राप्त गरेको रकम।
 - (१०) विभिन्न दाताबाट प्राप्त दान दातव्य।
 - (११) विभिन्न सरकारी तथा गैर सरकारी संघ संस्थाबाट प्राप्त नगदी जिन्सी।
 - (१२) गाउँ बरघर/भलमन्सा प्रणालीको सम्पत्ति भाडा दिई आर्जित गरेको रकम।

- (१३) गाउँ बखेरी (भेला)ले निर्धारण गरेको श्रमदान, नगरी सिंचाई सुविधा लिने जग्गाधनी सँग लिईने पनकरबाट प्राप्त रकम।
- (१४) बडघर/भलमन्सा संस्थालाई संस्थागत रूपमा परिचालन गर्न नगरपालिकाले प्रत्येक आर्थिक वर्षमा अनिवार्य रूपमा बजेट बिनियोजन गर्नेछ ।
- (२७) खाता सञ्चालन र खर्च विधि
- (१) सम्बन्धित गाउँ बखेरी (भेला) वा जुट्याल्हा (बैठक)को निर्णय अनुसार उक्त गाउँ बरघर/भलमन्सा पर्नालीको नाममा नजिकको बैंकमा खाता खोल्न सकिनेछ।
- (२) यस ऐनको दफा २६ बमोजिम प्राप्त आम्दी गाउँ बखेरी (भेला) वा जुट्याल्हा (बैठक)ले तोकेको पदाधिकारीको संयुक्त दस्तखतबाट बैंक खाता सञ्चालन गर्न सक्नेछ।
- (३) यस ऐनको दफा २६ बमोजिम प्राप्त रकम गाउँ बखेरी (भेला) वा जुट्याल्हा (बैठक)ले गरेको निर्णय बमोजिम बरघर/भलमन्सा प्रणालीले खर्च गर्न सक्नेछ।
- (४) बरघर/भलमन्सा प्रणालीले वर्षभरीको आम्दानी र खर्चको बिल भरपाई अभिलेख राख्नुपर्छ। गाउँ बखेरी (भेला)मा खर्च विवरण सार्वजनिक गरिपास गराउनु पर्नेछ।
- (२८) सम्पत्तिको अभिलेख:
- (१) गाउँ सार्वजनिक सम्पत्तिको अभिलेख बरघर/भलमन्सा प्रणालीले राख्नु पर्नेछ। सोको सुरक्षा गर्ने जिम्मेवारी समेत रहनेछ। सम्पत्तिको भौतिक परिक्षण गरी हरेक वर्ष गाउँ बखेरी (भेला)मा सार्वजनिक गर्नु पर्नेछ।

परिच्छेद ९:

विविध

- (२९) बाधा अड्काउ फुकाउ:
ऐनको कार्यान्वयनमा कुनै पनि किसिमको बाधा अड्चन आईपरेमा सोको समाधान स्थानीय सरकारबाट हुनेछ।
- (३०) नियम बनाउने अधिकार:

(१) यस ऐनको कार्यान्वयन गर्नकालागि स्थानीय सरकारले आवश्यक नियम बनाउन सक्नेछ।

(२) नगर, वडा, गाउँ बखेरी (भेला)ले यस ऐनको कार्यान्वयन गर्नका लागि आवश्यक नियम बनाई स्थानीय सरकारको स्वीकृति लिई आफ्नो कार्यक्षेत्र भित्र लागु गर्न सक्नेछ।

(३१) कार्यविधि तथा निर्देशिका बनाउने अधिकार:

यस ऐनको कार्यान्वयनको लागि स्थानीय सरकारले आवश्यक कार्यविधि तथा निर्देशिका बनाउन सक्नेछ।

(३२) अनुसूचीमा हेरफेर गर्ने अधिकार:

यस ऐनको कार्यान्वयनको लागि स्थानीय सरकारले अनुसूचीमा आवश्यक हेरफेर गर्न सक्नेछ।

अनुसूची १: दफा ४ को उप दफा (२) बमोजिम

बरघर/भलमन्सा प्रणाली भित्रका पदाधिकारीलाई दिईने प्रमाणपत्र

शुक्लाफाँटा नगरपालिका, वडा नं. मा रहेको गाउँको गाउँ बखेरी (भेला)बाटपदमा शुक्लाफाँटा नगरपालिकाले जारी गरेको बरघर/भलमन्सा ऐन, २०७७ को दफा ८(३)/७ (ख)/८ (ख) बमोजिम छनौट हुन भएकोमा तपाईं श्री..... लाई स धन्यवाद यो प्रमाणपत्र प्रदान गरिएको छ।

बरघर/भलमन्सा ऐन, गाउँ बखेरी (भेला) र जुट्याल्हा (बैठक)को निर्णय बमोजिम सार्वजनिक हकहितकालागि कार्य गर्नुहोला।

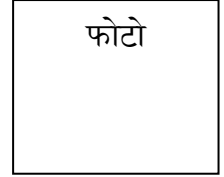
.....
प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत नगर उपप्रमुख नगर प्रमुख

अनुसूची २: दफा ४ को (२) बमोजिम

बरघर/भलमन्सा प्रणाली भित्रका पद ग्रहण गर्ने व्यक्तिलाई दिईने परिचयपत्र

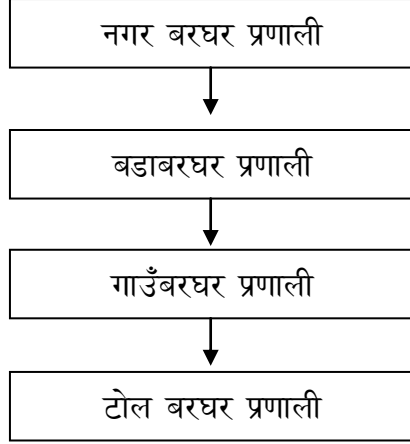
शुक्लाफाँटा नगरपालिका
नगर कार्यपालिकाको कार्यालय
झलारी, कञ्चपुर
सुदूरपश्चिम प्रदेश, नेपाल
परिचय पत्र

नाम :
पद :
ठेगाना :
जन्म मिति :
ना.प्र.नं. :
सम्पर्क नं. :
रक्त समुह :
जारी मिति :

.....
प्रमाणित गर्नेको दस्तखत
नगर प्रमुख

अनुसूची ३: दफा २ को (क) बमोजिम
बरघर/भलमन्सा प्रणालीको संगठन ढाँचा

आज्ञाले,
टिकेन्द्र राज भट्ट
प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत